

Я.В. Котляревський¹, А.І. Радченко², О.В. Мельников¹, Е.П. Семенюк³

¹ ДННУ «Академія фінансового управління»,
бульв. Дружби Народів, 38, Київ, 01014, Україна,
+380 44 277 51 15, e_research@ukr.net

² Видавничий дім «Академперіодика» НАН України,
вул. Терещенківська, 4, Київ, 01004, Україна,
+380 44 239 6505, radchenko@nas.gov.ua

³ ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України»,
вул. ген. Чупринки, 103, Львів, 79057, Україна,
+380 32 258 4298, lisfilos@ukr.net

ПРО СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ВИМІРЮВАННЯ ПУБЛІКАЦІЙНОЇ ТА ВИДАВНИЧОЇ АКТИВНОСТІ В НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Вступ. Розглянуто проблемні питання коректного застосування наукометричного інструментарію в контексті розвитку національної фахової періодики.

Проблематика. Нині вимірювання публікаційної активності в науковій діяльності та створення для цього системи ефективних показників потребує якнайширшого фахового обговорення й удосконалення.

Мета. Оприлюднення пропозицій щодо формування стратегічних пріоритетів оцінювання наукової впливовості на підставі статистичних та похідних наукометричних зведень щодо публікаційної активності вчених.

Матеріали й методи. Аналітична обробка нормативного забезпечення підвищення ефективності видання наукової періодики в Україні, а також встановлення зв'язку між публікаційною активністю науковців та оцінкою ефективності їхньої діяльності в контексті коректного застосування наукометричних показників.

Результати. Запропоновано використання двовимірного підходу на базі пошуку ефективних засад щодо державного регулювання в частині впровадження дієвого інструментарію аналізу та оцінювання публікаційної і видавничої діяльності дослідників та наукових установ і навчальних закладів. Сформульовано пропозиції, які враховують потреби формування збалансованого підходу щодо розвитку вітчизняної фахової наукової періодики з метою забезпечення сталого розвитку національної інформаційної сфери.

Висновки. Подальше обговорення ефективного представлення результатів публікаційної діяльності необхідно продовжувати у контексті підвищення стандартів якості вітчизняної фахової наукової періодики, закладання підвалин коректного оцінювання видавничої продукції та діяльності й побудови відповідних рейтингів.

Ключові слова: наукова періодика, наукометрія, публікаційна активність, пріоритети публікаційної та видавничої діяльності.

Останнім часом активізувалася дискусія щодо кількісних та якісних показників оцінювання наукової публікаційної активності як наукових установ і навчальних закладів, так й окремих дослідників, зокрема із використанням статистичних методів. Зазначені процеси багато у чому обумовлені відповідними рі-

шеннями щодо державної атестації наукових установ та навчальних закладів і оцінювання ефективності їх діяльності [1, 2], постійними змінами вимог щодо підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації, а останнім часом і оновленням Порядку формування переліку наукових фахових видань України [3] (далі — Порядок). Опосередковано вищезазначені новації спрямовані на реалізацію рекомендацій,

наданих європейськими експертами за результатами оцінки вітчизняної системи науки та інновацій, зокрема йдеться про дванадцятую рекомендацію відповідного звіту: «Академія наук та університети мають розвивати публікації у міжнародних журналах та скорочувати обсяги внутрішньої видавничої діяльності» [4].

Надзвичайно важливо, що державна політика визначення пріоритетів реформування у зазначеній сфері провадиться прозоро, перед усім шляхом організації широкого експертного діалогу [5, 6]. Проте доцільніше спочатку розвивати фахові комунікації щодо цілевстановлення, а вже згодом — щодо методології вирішення конкретних прикладних проблем у суспільній практиці. Серед іншого, викликає сумніви обґрунтованість зосередження основних зусиль під час розроблення відповідної політики та реалізації положень зазначеної рекомендації щодо необхідності «скорочувати обсяги внутрішньої видавничої діяльності». Хоча можна очікувати [7], що реалізація саме цієї частини висновків експертів може відбутися самоплинно, без стороннього втручання, внаслідок переорієнтації реального фінансового забезпечення наукових досліджень та розробок, наприклад, через спрямування вагомих ресурсів на дотримання положень Порядку щодо стимулювання публікаційної активності вітчизняних науковців в іноземних виданнях.

Для ґрунтовнішого аналізу та пошуку оптимальних шляхів розв'язання зазначених завдань вважаємо за доцільне спробувати розглянути порушені питання у контексті двовимірності проблеми, зокрема:

- ✦ пошук ефективних підходів до державного регулювання в частині запровадження дієвого інструментарію аналізу та оцінювання публікаційної (видавничої) діяльності дослідників та наукових установ і навчальних закладів;
- ✦ потреба у формуванні збалансованого підходу до розвитку вітчизняної фахової наукової періодики в контексті забезпечення

сталого розвитку національної інформаційної сфери.

Стосовно першого з окреслених питань вчені, фахівці та експерти неодноразово ґрунтовно та системно аналізували зміст й особливості застосування показників цитувань як індикаторів наукової спроможності [8, 9], а також методологічних, організаційних і функціональних обмежень щодо впровадження цих зведень у суспільну практику [10–12].

Ще у 1960-ті роки, коли наукознавство як окрема галузь науки доби науково-технічної революції тільки зароджувалось, вітчизняна наука відзначала чималий потенціал у використанні наукометрії як особливого напрямку (і водночас — ефективного інструменту) наукознавства, а один із піонерів загального наукознавства в світі та в Україні Г.М. Добров схвально відгукнувся про перспективи цих досліджень [13, 14].

Проте, видається, що зводити наукометрію до фіксації публікацій у певних кількісних та статистичних рамках є недоречним, адже семантика слова є значно ширшою. Доцільно зазначити, що незважаючи на цілком ґрунтовну парадигму кількісного оцінювання результативності наукової діяльності на основі можливостей, що відкриває перманентний розвиток мережових комунікацій та застосування сучасних статистичних методів, навіть у економічно розвиненіших країнах дискурс щодо впровадження зазначених індикаторів наукової спроможності у панівну суспільну практику не призвів до одностайності думок фахового загалу [15]. Більше того, значимою подією стала публікація «Лейденського Маніфесту» (2015) [16] за результатами відповідної наукової конференції, де було узагальнено та викладено десять основних принципів коректного застосування наукометричних підходів до оцінювання публікаційної активності:

1. Кількісне оцінювання має бути допоміжним щодо якісного експертного аналізу (Quantitative evaluation should support qualitative, expert assessment).

2. Застосовувати оцінювання результативності потрібно відповідно до основної дослідницької мети та завдань організації, колективу чи вченого (Measure performance against the research missions of the institution, group or researcher).

3. Необхідно забезпечувати досконалість досліджень із урахуванням важливості для конкретного регіону (Protect excellence in locally relevant research).

4. Потрібно забезпечувати відкритість, прозорість та простоту збору та обробки даних для проведення аналізу (Keep data collection and analytical processes open, transparent and simple).

5. Доцільно дозволяти дослідникам, які є об'єктом оцінювання, перевіряти дані та результати проведеного аналізу (Allow those evaluated to verify data and analysis).

6. Необхідно зважати на усталену практику диверсифікації цитування та публікаційної активності залежно від предметних областей (Account for variation by field in publication and citation practices).

7. Оцінювання діяльності дослідників доцільно ґрунтувати на якісних характеристиках їх доробку (Base assessment of individual researchers on a qualitative judgement of their portfolio).

8. Доцільно уникати недоречної конкретики та хибної точності (Avoid misplaced concreteness and false precision).

9. Необхідно усвідомлювати власний системоутворювальний ефект від самих процедур оцінювання та впливу індикаторів (Recognize the systemic effects of assessment and indicators).

10. Доцільно ретельно та періодично вивчати й оновлювати перелік індикаторів (Scrutinize indicators regularly and update them).

З огляду на зазначене вважаємо за доцільне наголосити, що, на наш погляд, будь-які кількісні індикатори, зокрема й пов'язані з публікаційною активністю, не повинні підміняти змістовну експертну роботу якісного характе-

ру [17], а тим більше бути універсальним мірилом оцінки роботи дослідника.

З позиції раціональності розгляду та використання світових напрацювань пропонуємо звернутися до досвіду Королівства Нідерландів. Навіть у цій країні, з якої походить одна з найбільш відомих наукометричних баз, у Стратегії розвитку науки до 2025 року [18] жодним чином не передбачено оцінювання результатів наукової діяльності винятково на основі кількісних індикаторів будь-якого характеру. Натомість основну увагу зосереджено на доцільності послідовних зусиль щодо розміщення всього масиву наукових публікацій у вільному доступі (*Open access*) для якомога більшого проникнення у дотичні сфери, стимулювання інновацій та інформаційного обміну в суспільстві. Водночас, документом «Стандарт процедури оцінювання наукової діяльності на 2015–2021 рр.» [19], на основі якого відбувається акредитація Королівською Академією Мистецтв і Наук Нідерландів наукової діяльності університетів та академічних інститутів, основними критеріями для узагальнення публікаційного доробку дослідників передбачено збір статистики за низкою напрямів: статті у реферованих та нереферованих виданнях (публікують нерецензовані, проте важливі для галузі матеріали), книги та їх параграфи, дисертації, доповіді на конференціях, професійні публікації (спрямовані на фахівців державного й приватного секторів, у т. ч. патентний пошук), публікації для широкого загалу, інші види подання результатів досліджень (анотації, редакційні колонки, лекційні урочисті промови, медіаприсутність тощо). Проте жодним чином не йдеться про потребу належності цих публікацій до будь-яких відомих наукометричних баз. Необхідно додати, що логічним розвитком зазначеного дискурсу у європейській дослідницькій спільноті доцільно вважати відкриту заяву трьох провідних світових наукових інституцій, а саме Французької академії наук, Німецької академії наук, Лондонського Королівського Науко-

вого Товариства, стосовно рекомендованих підходів до оцінювання діяльності науковців та дослідницьких програм. Основним положенням цього документа є висновок: «Оцінювання дослідницької діяльності потребує аналізу з боку компетентних експертів, робота яких має відповідати найвищим етичним стандартам і зосереджуватися на інтелектуальних здобутках та наукових досягненнях. Бібліометричні дані не можуть застосовуватися як заміник експертного оцінювання. В основі оцінювання досліджень повинні бути належним чином обґрунтовані судження. Надмірне зосередження уваги саме на бібліометриці може справляти негативний вплив на оригінальний та творчий характер наукової діяльності. Експертне оцінювання дослідницької діяльності повинно розглядатися як суттєвий ресурс подальшого розвитку [20].

Зрештою, питання збалансованості та придатності відповідних індексів і рейтингів має не лише теоретико-методологічний, а й суто прикладний фінансовий вимір, про що на концептуальному рівні точаться дискусії [21]. Видається, що всі зацікавлені учасники наукового процесу цілком свідомі того, що у кінцевому підсумку той чи інший варіант розвитку цього інструментарію безпосередньо чи опосередковано впливатиме на фінансове забезпечення діяльності як відповідних наукових установ і навчальних закладів, так і конкретних дослідників. Тож закладаючи підвалини диференціації майбутнього матеріального забезпечення, тобто витрачання бюджетних коштів, було б природно зосередити зусилля регуляторів на формуванні збалансованої моделі врахування цитованості з огляду на пріоритетність стратегічних питань розвитку національної сфери досліджень і розробок. До останніх варто віднести дискурс щодо створення національної системи вимірювання наукової значущості публікацій. Така система структурно мала б складатися з часткових показників, що ґрунтуються як на даних міжнародних наукометричних баз та індексів, так і на базі на-

ціонального рейтингу цитувань. Це, можливо, передбачатиме подальше удосконалення системи «Бібліометрика української науки» [22], та (або) запуск відкритого українського індексу наукового цитування, ініційованого Міністерством освіти і науки України [23], а також урахування потреби збереження наявних наукових шкіл як елементу сталого розвитку в різних галузях вітчизняної науки та освіти [24, 25], зокрема в частині підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації та пріоритетизації впровадження результатів досліджень у суспільну практику (таблиця).

Безумовно, викладені пропозиції потребуватимуть суттєвого удосконалення та модернізації системи організації обліку, моніторингу та бібліографічного обслуговування в науковій та освітній сферах, проте відповідні підходи так чи інакше суттєво розширюватимуть перспективи регулювання та розроблення дієвих управлінських рішень, зокрема й у суміжних галузях, щодо впровадження положень наукової етики та академічної доброчесності.

Водночас, повертаючись до другого окресленого проблемного напрямку — формування збалансованого підходу до розвитку вітчизняної фахової наукової періодики, необхідно зазначити, що виклики сьогодення достатньо ґрунтовно подано у матеріалі «Академічна періодика: актуальні питання розвитку» [7], який містить висновок про те, що наукових періодичних видань в Україні поменшає. І це не зважаючи на передбачені та обґрунтовані фахові узагальнення та пропозиції щодо покращення ситуації в цілому. Адже саме на покращення ситуації й підвищення рівня вітчизняної наукової періодики і спрямовано вже згадуваний Порядок.

До беззаперечних позитивних аспектів Порядку належить запровадження ранжування вітчизняних наукових періодичних видань. Помітним здобутком наукової спільноти і розробників є те, що Порядок надає можливість періодичним виданням самостійно обирати ступінь доступності до своїх матеріалів: у елект-

Деякі пропозиції щодо розширення профілізації показників публікаційної активності в науковій діяльності

Номер з/п	Назва та опис показника	Примітка
1	Кількість цитувань у дисертаційних роботах на присудження наукових ступенів	Дозволятиме визначати наукову впливовість об'єкта дослідження у сфері підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації
2	Кількість цитувань у списках публікацій на присудження вчених звань	Дозволятиме визначати наукову впливовість об'єкта дослідження у сфері підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації, що працюють за профілем у освіті чи науці
3	Кількість публікацій (їх цитованість) кадрів вищої наукової кваліфікації, які здобули відповідні звання і ступені за участю об'єкта дослідження (науковий керівник, консультант, опонент, установа, на базі якої діє спецрада, де відбувся захист тощо)	Дозволятиме визначати безпосередню наукову впливовість об'єкта дослідження у сфері підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації
4	Кількість публікацій та цитувань у монографіях, схвалених вченими радами установ та університетів (у т. ч. зі статусом «Національний»), галузевих академій та закладів вищої освіти (ЗВО) (у т. ч. з урахуванням пріоритетності державного фінансування відповідних напрямів, розвитку науки і техніки)	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у питанні поглиблення вивчення однієї або декількох тісно пов'язаних між собою тем, зокрема за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки
5	Кількість публікацій та цитувань у посібниках, підручниках з грифом установ та університетів (у т. ч. зі статусом «Національний»), галузевих академій та ЗВО (у т. ч. з урахуванням пріоритетності розподілу державного замовлення на підготовку фахівців)	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у сфері вищої освіти зі стратифікацією відповідно до рівня та напрямку, пріоритетності підготовки студентів
6	Кількість публікацій та цитувань у періодичних фахових наукових виданнях, що належать до піонерних 20 % рейтингу «Бібліометрика української науки», та (або) у фахових наукових виданнях, що належать до перших 10 % зазначеного рейтингу за відповідною предметною спрямованістю	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у сфері найбільш якісних та конкурентоспроможних досліджень у цілому в науковій спільноті з урахуванням відповідного профілю та тематичної спрямованості досліджень тощо
7	Кількість цитувань у документах на охорону авторського права, інтелектуальної власності тощо	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у трансфері знань у суспільну практику
8	Кількість публікацій, до складу авторів яких належать фахівці різних установ освіти і науки, в т. ч. різних галузей знань та (або) іноземні вчені (доктори філософії, доктори наук, професори тощо)	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у сфері освітньо-наукової координації, зокрема на міждисциплінарному та міжнародному рівнях
9	Кількість публікацій та цитувань видавничих продуктів, до складу авторів яких належать фахівці установ сфер освіти і науки та фахівці предметної галузі з інших секторів національного господарства, органів влади, громадських та міжнародних організацій	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у сфері впровадження результатів наукових досліджень у суспільну практику
10	Кількість запитів на інформаційне обслуговування щодо об'єкта дослідження у провідних бібліотеках	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у сфері науково-бібліографічної діяльності

Номер з/п	Назва та опис показника	Примітка
11	Кількість посилянь у навчальних, робочих програмах і планах викладання дисциплін, ліцензійних та акредитаційних пакетах документації щодо підготовки здобувачів різних освітніх рівнів	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у сфері організації вищої освіти з диференціацією відповідно до освітніх рівнів здобувачів
12	Кількість цитувань у звітах про виконання науково-дослідних робіт, зокрема за предметними галузями	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у сфері впровадження результатів наукових досліджень у суспільну практику, зокрема за предметними галузями
13	Кількість публікацій, у т. ч. одноосібних, у наукових періодичних фахових виданнях, крім видань, які прямо пов'язані з об'єктом дослідження (видавцем, членом редколегії яких є об'єкт дослідження)	Дозволятиме визначати наукову впливовість (внесок) об'єкта дослідження у науковому комунікаційному середовищі
14	Темп росту кількості публікацій (їх цитованості) за звітний період, у т. ч. із урахуванням відхилень від середніх у предметній галузі та періоду початку наукової (публікаційної) діяльності	Дозволятиме визначати динаміку наукової впливовості (внеску) об'єкта дослідження у науковому комунікаційному середовищі, у т. ч. з урахуванням порівнюваності з середніми темпами у предметній галузі, та періоду початку наукової (публікаційної) діяльності

ронному вигляді видання може існувати з вільним або обмеженим (платним) доступом, а до вітчизняних агрегаторів мають бути надані метадані статей. Отже, надавати довідку з Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського до Міністерства освіти і науки вже не потрібно. Помітним наближенням до міжнародних вимог з оформлення наукових видань є обов'язкова умова викладення повних метаданих двома мовами (українською та англійською), існування веб-ресурсу з англійським інтерфейсом, урахування цифрових ідентифікаторів авторів (*ORCID*, *ResearcherID*), статей (*DOI*), видань (*ISSN*). До позитивних аспектів Порядку також можна віднести: скорочення обов'язкового друкованого тиражу видань зі 100 до 50 примірників; вимогу надавати контрольні примірники видань відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 р. № 608 [26]; усунення вимоги щодо затвердження випусків періодичного видання до друку рішенням вченої ради установи, що є засновником фахового видання.

Також у Порядку відсутні вимоги щодо дотримання виданнями чинних у державі видавничих стандартів і оформлення переліків посилянь за певним стандартом. Тобто тепер кожне видання може обрати один із відомих світових стандартів оформлення, найбільш поширений у відповідній тематичній царині [27], і оформляти публікації та переліки посилянь до статей відповідно до цього стандарту, не подаючи другий перелік посилянь, оформлений відповідно до ДСТУГОСТ 7.1:2006 чи ДСТУ 8302:2015. Важливою також є необхідність у виданнях декларувати обов'язковість дотримання ними авторського права та принципів академічної доброчесності, хоча ця вимога й потребуватиме у подальшому конкретизації у зв'язку із необхідністю регламентації відповідного прикладного застосування.

Проте зазначені позитивні вимоги Порядку не здатні повністю переважити ті виклики й загрози, що містять інші положення цього ж документу.

По-перше, ранжування видань не передбачає для них (і що важливо — для самих авторів) мотиваційних преференцій, а саме урахування під час атестацій наукових працівників та установ публікацій у виданнях різних категорій з певними ваговими коефіцієнтами. Наприклад, публікації у виданнях категорії А можна зараховувати на рівні з аналогічними зарубіжними виданнями, включеними до *WoS* чи *Scopus*, з коефіцієнтом 10 балів за статтю, категорії Б — 5, категорії В — 1 бал*. До цієї ж групи зауважень належить і надмірність вимог до видань категорії А: навіщо подавати до Міністерства освіти і науки всі документи (як і для видань категорії Б), якщо факт входження їх до основних наукометричних баз (*Web of Science Core Collection* та (або) *Scopus*) підтверджується елементарно: було б достатньо обмежитися простим заявним принципом реєстрації таких видань. До речі, у багатьох країнах факт зарахування видання до відповідних наукометричних баз сам по собі є підставою для включення їх до найвищої категорії національного переліку, без надання додаткових документів (наприклад, так відбувається у Республіці Казахстан, Російській Федерації, Республіці Польща). Водночас, ці країни не обмежують перелік авторитетних баз двома, а визначають ще 5–7 додаткових наукометричних баз, включення до яких ураховують так само на найвищому рівні.

По-друге, відсутнє чітке визначення долі категорії В через два роки після закінчення перехідного періоду, що не додає прозорості всьому процесу формування нового Переліку. Варто було б чітко визначити, що через два роки ця категорія припинить своє існування, а не становитиме собою «штрафмайданчик» для тих, хто не втримався у вищих категоріях. Тож логічно було би включити до категорії В ап-

ріорі всі видання, наявні нині у Переліку, що позбавило би необхідності формулювати ще якісь додаткові вимоги до видань цієї категорії.

По-третє, включення наукового видання до основних наукометричних баз вже є свідченням того, що воно має належним чином побудований веб-ресурс з метаданими й інтерфейсом англійською мовою, необхідні цифрові ідентифікатори *ISSN* та *DOI*, задовільний склад редакційної колегії й авторів, витримує періодичність виходу та забезпечує відповідний рівень рецензування статей. Отже, всі викладені в Переліку вимоги фактично мали б стосуватись лише категорії Б, видання якої мають всі необхідні атрибути, але не входять до основних, визначених Міністерством освіти і науки України, наукометричних баз. Іншими словами, вимоги Переліку й варто формулювати відповідно до вимог цих баз, не роблячи їх надмірними й заформалізованими.

По-четверте, будь-які вимоги до рецензентів є фактично приниженням академічної гідності, підтримувати яку закликає Порядок. Адже добір рецензентів є сферою відповідальності головного редактора та членів редакційної колегії (самі вони не мають права бути рецензентами поданих до редакції рукописів). Регулятору не варто втручатися у процес формування наукової комунікації ще й ґрунтуючись на арифметичних підрахунках кількості статей за певний час чи у реєстрі *SENSE*. До того ж розробники цього реєстру (університети та дослідницькі організації Нідерландів [29], які працюють переважно над проблемами навколишнього середовища) підкреслюють, що він складений на основі відомостей та публікаційних пріоритетів і для потреб голландських науковців, навчальних і наукових установ. Тому самі розробники не радять використовувати його для інших оцінок. Так само невдалою є згадка про невизначені, але рекомендовані Міністерством освіти і науки бази, у яких можуть бути опубліковані статті працівників редакційних колегій. Небеззаперечною та контроверсійною також є вимога що-

* Цей недолік має виправити проект наказу Міністерства освіти і науки «Про затвердження змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 17.10.2012 р. № 1112», який на момент написання роботи оприлюднено для громадського обговорення [28].

до входження ученого до складу не більше як трьох редакційних колегій наукових фахових видань.

По-п'яте, хибним є трактування призначення цифрових ідентифікаторів *DOI* [30]. *Digital Object Identifier* створений для кодування винятково наукових матеріалів: книг, статей чи їхніх фрагментів. Це зазначено, наприклад, в угоді, яку резиденти *CrossRef* укладають із міжнародною асоціацією *Publishers International Linking Association, Inc. (PILA)* [31]. Отже, з точки зору *CrossRef*, ідентифікатор *DOI* не присвоюється новинам, оголошенням, оглядам нових видань, рекламним і хронікальним матеріалам. Порядок же вимагає наявності ідентифікаторів у всіх опублікованих матеріалах. Разом з невизначеністю процедури моніторингу та розмитим формулюванням підстав для скасування фахового статусу видання, все вищезазначене створює численні підстави для спекуляцій, а саме порушення принципів академічної доброчесності при опублікуванні, а також «систематичні публікації матеріалів, які не містять нових наукових результатів, і водночас не містять інформації про те, що вони є оглядовими чи науково-методичними» (див. п. 14 Наказу [3]). Оскільки чинним законодавством України не визначено зміст принципів академічної доброчесності та категорії «систематичність публікацій» і т. п., зазначене створюватиме підстави для широкого тлумачення положень Порядку та суб'єктивного оцінювання фахових видань. Ще одним казусом Порядку можна вважати той факт, що оглядова чи науково-методична стаття з наявним *DOI* за умови належного її оформлення за формальними ознаками матиме право на існування як наукова.

Зрозуміло й логічно, що підвищення вимог до наукових публікацій і наукових періодичних видань нині, як ніколи, на часі. І жорсткіші вимоги повинні призвести до зменшення масштабів поширення неякісного продукту. Проте, Порядок у тому вигляді, в якому його ухвалено, призведе до того, що скорочення

відбудеться не тільки за рахунок найгірших і найслабших видань. До Порядку й надалі входитимуть «найспритніші»: ті, хто, не дбаючи про наукову значущість видання, будуть неухильно дотримуватись формальних вимог Порядку. Риторичним тут виглядає питання: чи варто зупиняти реформування цієї важливої сфери фактично на рівні самого Порядку (навіть удосконаливши його за низкою напрямів), а не узагальнюючи накопичений досвід у стратегічну візію для досягнення конкретних результатів? З огляду на викладене, очевидною виглядає необхідність якнайшвидше повернутися до формування оновленої ідеології та розроблення відповідних змін до Порядку: доопрацювати текст, усунути неузгодженості й неточності, унормувати вимоги до категорій видань тощо. Зробити все це необхідно на основі чіткого бачення перспектив, які мають бути основою реформування, а не тільки виправданям самого процесу, до якого згодом будуть залучені практично всі національні осередки наукової діяльності.

Водночас необхідно пам'ятати, що Порядок є лише одним із аспектів формування фахових наукових комунікацій, так само як вітчизняні наукові періодичні видання є лише частиною наукової публікаційної діяльності, а Перелік — відображенням лише внутрішньодержавної публікаційної активності дослідників, наукових установ і навчальних закладів.

Підсумовуючи викладене, вважаємо за потрібне розширити коло обговорюваних питань та подати власне бачення можливих напрямів модернізації сфери наукової видавничої діяльності. Перш за все, варто виходити з аксіом, що українська наукова періодика необхідна як канал поширення відомостей про результати наукових досліджень, як засіб фахової комунікації та як соціокультурне явище, зрештою, як один із чинників інформаційної безпеки держави [32].

Помилковим, на нашу думку, є те, що основний акцент державного регулювання зроблено на зростанні кількості англомовних науко-

вих публікацій у вітчизняних виданнях, хоча передумовою входження періодичних видань до провідних наукометричних баз є англomовне представлення у відкритому доступі лише метаданих до наукових публікацій та (або) розміщення їх в іноземних виданнях, що зрештою обумовлюватиме винятково експорт-орієнтований напрям академічної мобільності кадрів вищої наукової кваліфікації. Застосування цього підходу призведе до домінування у вітчизняній практиці моделі оплачуваного самими авторами поширення результатів власних наукових досліджень у науковій періодиці, занепаду вітчизняної наукової термінології, поглиблення розриву між науковою та освітянською сферами, а також до дискримінації тих українських науковців, що не мають відповідного рівня підготовки з англійської мови, наприклад, тих, сферою досліджень яких є інші іноземні мови. Зрештою, це не сприятиме ані розвитку вітчизняної науки та науково-видавничої діяльності, ані утвердженню національного інформаційного суверенітету. Натомість, беззаперечно враховуючи фактори глобалізації та інноватизації світового господарства, потреби поступової інтеграції вітчизняної науки до єдиного європейського дослідницького простору та перспективи реформування цієї сфери, передбачені чинними нормативно-правовими актами, вважаємо за доцільне зосередити державне регулювання на розвитку якісної вітчизняної наукової періодици із одночасним забезпеченням популяризації кращих наукових матеріалів на міжнародному рівні для підвищення конкурентоспроможності українських дослідників [33].

Для реалізації зазначеної стратегічної мети вбачаємо можливими та перспективними такі напрями удосконалення організаційних і змістовних засад наукової фахової періодици:

✦ беззаперечне дотримання процесів повного видавничого операційного циклу при підготовці наукових публікацій, передусім із зосередженням уваги на якісному редакційному опрацюванні: доцільно передба-

чити здійснення експертизи та моніторингу видань Державною науковою установою «Книжкова палата України імені Івана Федорова» та (або) Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського, перед включенням видань до національного рейтингу;

- ✦ дотримання рівня якості перекладних елементів наукових публікацій, зокрема анотацій та ключових слів англійською мовою, наприклад, шляхом вибіркового оцінювання уповноваженими науковими установами та навчальними закладами перед визначенням місця цих видань у національному рейтингу;
- ✦ визначення кращих україномовних статей із періодичних видань, які належать до 10 % найвпливовіших у національному рейтингу цитувань, та, за поданням відповідних редакційних колегій, спрямування їх для фахового перекладу й розміщення у іноземних виданнях із високим імпаکت-фактором;
- ✦ формування консенсусу фахового середовища щодо уніфікації правил редакційної та науково-видавничої етики, зокрема в частині визначення допустимих показників самоцитувань; координації можливостей входження науковців до редакційних колегій різних фахових видань відповідно до рейтингів їх цитувань; удосконалення процедур рецензування та врахування зауважень, прозорості формування та забезпечення черговості публікацій із видавничого портфелю тощо.
- ✦ передбачення грантів (конкурсного фінансування) для установ та організацій, що є видавцями періодичних видань, які належать до 10 % найвпливовіших у національному рейтингу цитувань відповідно до предметних областей на базі врахування національного та (або) міжнародного рівня цитованості;
- ✦ передбачення грантів для дослідників, творчих наукових колективів, молодих учених для розвитку наукової діяльності на базі конкурсу цитованості публікацій, з ураху-

- ванням національного рейтингу цитованості та (або) публікацій у іноземних виданнях з високим імпаکت-фактором;
- ✦ нарахування додаткових балів за публікацію у власному періодичному фаховому науковому виданні відповідно до методики оцінювання наукової діяльності винятково за умов належності такого видання до першої третини загального (у провідних наукометричних базах) або першої чверті національного рейтингу за предметними областями знань;
 - ✦ застосування показників рекламного та медіапланування [34] для оцінювання впливовості наукових періодичних видань, зокрема й на основі періодичних ринкових досліджень фахових комунікацій у науковій сфері.

Доцільно продовжити фахову дискусію не тільки стосовно того, чи потрібно орієнтуватися на визначення наукової впливовості на підставі статистичних та похідних наукометричних зведень щодо публікаційної активності вчених, скільки у контексті підвищення стандартів якості вітчизняної фахової наукової періодики для створення ґрунтовних засад просування вітчизняних дослідників (видань, установ) у міжнародному науковому інформаційному просторі, урахування раціональних чинників диференціації представлення внеску вітчизняних науковців у формування передумов сталого розвитку національної сфери науки і освіти для подальшого коректного оцінювання та побудови індивідуальних і колективних (щодо організацій) рейтингів досягнень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ: Постанова КМУ від 19.07.2017 р. № 540. *Офіційний вісник України*. 2017. № 61. С. 80, ст. 1873.
2. Методика оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України. URL: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/metodyka_text.pdf (дата звернення: 12.04.2018).
3. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України: Наказ МОН України від 15.01.2018 р. № 32. *Офіційний вісник України*. 2018. № 20. С. 155, ст. 677.
4. Peer Review of the Ukrainian Research and Innovation System / Horizon 2020 Policy Support Facility. European Commission (2017). URL: https://rio.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/report/KI%20AX%2016%20008%20EN%20N_UKR_0.pdf (дата звернення: 12.04.2018).
5. Ми плануємо, що доступ до Scopus і Web of Science за кошти бюджету буде в усіх провідних вишах та наукових установах України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mi-planuyemo-sho-dostup-do-scopus-i-web-science-za-koshti-byudzhetu-bude-v-usih-providnih-vishah-ta-naukovih-ustanovah-ukrayini-ochilnik-direktoratu-nauki-dmitro-cheberkus> (дата звернення: 12.04.2018).
6. Почався конкурс для науковців, в якому вони можуть проаналізувати та оцінити діяльність українських дослідників та наукових установ. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/pochavsya-konkurs-dlya-naukovciv-v-yakomu-voni-mozhut-proanalizuvati-ta-ociniti-diyalnist-ukrayinskih-doslidnikiv-ta-naukovih-ustanov> (дата звернення: 12.04.2018).
7. Радченко А.І. Академічна періодика: актуальні питання розвитку. URL: <https://www.dropbox.com/s/zkw32-bxgs8sj2fb/Radchenko.pdf?dl=0> (дата звернення: 12.04.2018).
8. Комісаренко С.В., Романюк С.І. Нотатки з етики в науці, або чи можуть відкриття бути запланованими і як здобутки другої наукової революції допоможуть вижити українській науці. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 4. С. 13–23.
9. Didenko Yu.V., Radchenko A.I., Koval N.V. Information System Web of Sciences: Mirror or Tool? *Science and innovation*. 2016. Т. 12, № 6. Р. 75–84. doi: <http://doi.org/10.15407/scin12.06.075>
10. Борис Малицький: «Проблема об'єктивного оцінювання якості роботи дослідника... Виходить далеко за межі спрощених наукометричних індексів». *ZN.UA*. 2017. 13 жовтня. URL: https://dt.ua/SCIENCE/boris-malickyi-problema-ob-yektivnogo-ocinyuvannya-yakosti-roboti-doslidnika-vihodit-daleko-za-mezhi-sproscheni-h-naukometrichnih-indeksiv-256941_.html (дата звернення: 12.04.2018).
11. Костенко Л.Й., Жабін О.І., Копанева Є.О., Симоненко Т.В. *Наукова періодика України та бібліометричні дослідження*. Київ, 2014. 174 с.
12. Яцків Я.С. Сучасний стан та проблеми української академічної наукової періодики. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. Вип. 8. Київ, 2013. С. 5–14.

13. Налимов В.В., Мульченко З.М. *Наукометрия: изучение развития науки как информационного процесса*. Москва, 1969. 192 с.
14. Добров Г.М. *Наука о науке: Введение в общее науковедение*. Киев, 1970. 320 с.
15. Leydesdorff L. Caveats for the Use of Citation Indicators in Research and Journal Evaluations. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2008. V. 59, no. 2. P. 278–287.
16. Hicks D., Wouters P., Waltman L., Rijcke S. de, Rafols I. Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature*. 2015. V. 520, no. 7548. P. 429–431.
17. Єгоров І.Ю. Оцінки результатів наукової діяльності: традиційні підходи та нові виклики. *Наука та наукознавство*. 2014. № 3. С. 42–47.
18. 2025. Vision for Science choices for the future / Ministry of Education, Culture and Science of the Government of the Netherlands. URL: <https://www.government.nl/binaries/government/documents/reports/2014/12/08/2025-vision-for-science-choices-for-the-future/visie-wetenschap-eng-web.pdf> (дата звернення: 12.04.2018).
19. Standard Evaluation Protocol 2015–2021. Protocol for Research Assessments in the Netherlands. Amended version, 2016. URL: https://www.knaw.nl/nl/actueel/publicaties/standard-evaluation-protocol-2015-2021/@download/pdf_file/SEP%202015-2021%20amended%20version%20sept%202016.pdf (дата звернення: 12.04.2018).
20. Statement by three national academies (Académie des Sciences, Leopoldina and Royal Society) on good practice in the evaluation of researchers and research programmes. URL: <http://www.academie-sciences.fr/pdf/rapport/avis111217.pdf> (дата звернення: 12.04.2018).
21. Єфименко Т.І. Концептуальні підходи щодо розвитку механізмів фінансування науки. *Фінанси України*. 2016. № 8. С. 9–23.
22. Рейтинг наукових періодичних видань, що мають бібліометричні профілі. URL: http://nbuviar.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals (дата звернення: 12.04.2018).
23. МОН планує запустити відкритий український індекс наукового цитування до кінця року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-planuye-zapustiti-vidkritij-ukrayinskij-indeks-naukovogo-cituvannya-do-kincy-a-roku> (дата звернення: 12.06.2018).
24. Котляревський Я.В., Мельников О.В., Штангрет А.М., Семенюк Е.П., Воробйов В.І. *Концептуальні засади забезпечення сталого розвитку інформаційної сфери України*. Київ, 2016. 148 с.
25. Semenyuk E.P., Kotlyarevsky Ya.V., Melnikov A.V. Information and communication aspects of founding and operating the scientific schools in the field of publishing and printing. *Science and innovation*. 2016. V. 12, no. 2. P. 63–80. doi: <http://doi.org/10.15407/scin12.02.063>.
26. Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів: Постанова КМУ від 10.05.2002 р. № 608 (ост. зміни 04.11.2015 р.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/608-2002-%D0%BF> (дата звернення: 14.04.2018).
27. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/18681/1/Academ_4_12_red1.pdf (дата звернення: 14.04.2018).
28. МОН пропонує для громадського обговорення проект наказу «Про затвердження змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 17 жовтня 2012 року № 1112». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-nakazu-pro-zatverdzhennya-zmin-do-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-17-zhovtnya-2012-roku-1112> (дата звернення: 25.05.2018).
29. Quality and Criteria. SENSE. URL: <http://www.sense.nl/organisation/documentation> (дата звернення: 12.04.2018).
30. ISO 26324:2012. Information and documentation – Digital object identifier system. URL: <https://www.doi.org/> (дата звернення: 12.04.2018).
31. Board & governance. URL: <https://www.crossref.org/board-and-governance/> (дата звернення: 12.04.2018).
32. Котляревський Я.В., Штангрет А.М., Мельников О.В. *Організаційно-економічний механізм розвитку видавничо-поліграфічної галузі в процесі гарантування інформаційної безпеки України*. Львів, 2012. 214 с.
33. Діденко Ю.В., Радченко А.І. Публікаційна активність як спосіб наукової комунікації та гонитви за рейтингами. *Вісник Національної академії наук України*. 2017. № 9. С. 82–98. doi: <https://doi.org/10.15407/visn2017.09.082>
34. Котляревський Я.В., Передерієнко Н.І. Вплив медіапланування на стратегію періодичних друкованих видань. *Поліграфія і видавнича справа*. 2010. № 1 (51). С. 37–43.

Стаття надійшла до редакції 12.04.18

REFERENCES

1. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia derzhavnoi atestatsii naukovykh ustanov: Postanova KМУ vid 19.07.2017 r. № 540. *Ofitsiyniy visnyk Ukrainy*. 2017. № 61. S. 80, st. 1873 [in Ukraine].

2. Metodyka otsiniuvannya efektyvnosti diialnosti naukovykh ustanov Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. URL: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/metodyka_text.pdf (Last accessed: 12.04.2018) [in Ukraine].
3. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia Pereliku naukovykh fakhovykh vydan Ukrainy: Nakaz MON Ukrainy vid 15.01.2018 r. № 32. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2018. № 20. S. 155, st. 677 [in Ukraine].
4. Peer Review of the Ukrainian Research and Innovation System / Horizon 2020 Policy Support Facility. European Commission (2017). URL: https://rio.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/report/KI%20AX%2016%20008%20EN%20N_UKR_0.pdf (Last accessed: 12.04.2018).
5. My planuiemo, shcho dostup do Scopus i Web of Science za koshty biudzhetu bude v usikh providnykh vyshakh ta naukovykh ustanovakh Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mi-planuyemo-sho-dostup-do-scopus-i-web-science-za-koshti-byudzhetu-bude-v-usih-providnih-vishah-ta-naukovih-ustanovah-ukrayini-ochilnik-direktoratu-nauki-dmitrocheberkus> (Last accessed: 12.04.2018) [in Ukraine].
6. Pochavsia konkurs dlia naukovtsiv, v yakomu vony mozhut proanalizuvaty ta otsinyty diialnist ukrainskykh doslidnykiv ta naukovykh ustanov. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/pochavsya-konkurs-dlya-naukovciv-v-yakomu-voni-mozhut-proanalizuvati-ta-ociniti-diyalnist-ukrayinskih-doslidnykiv-ta-naukovih-ustanov> (Last accessed: 12.04.2018) [in Ukraine].
7. Radchenko, A. I. (2018). Akademichna periodyka: Aktualni pytannia rozvytku. URL: <https://www.dropbox.com/s/zkw32bxgs8sj2fb/Radchenko.pdf?dl=0> (Last accessed: 12.04.2018) [in Ukraine].
8. Komisarenko, S. V., Romaniuk, S. I. (2015). Notatky z etyky v nauksi, abo chy mozhut vidkryttia buty zaplanovanyymi i yak zdobutky druhoi naukovoї revoliutsii dopomozhut vyzhyty ukrainskii nauksi. *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.*, 4, 13–23 [in Ukraine].
9. Didenko, Yu. V., Radchenko, A. I., Koval, N. V. (2016). Information System Web of Sciences: Mirror or Tool? *Sci. Innov.*, 12(6), 75–84. doi: <http://doi.org/10.15407/scin12.06.075>
10. Borys Malyskyi: «Problema obiektyvnoho otsiniuvannya yakosti roboty doslidnyka... Vykhodyt daleko za mezhi sproshchenykh naukometrychnykh indeksiv». *ZN.UA*. 2017. 13 Oct. URL: https://dt.ua/SCIENCE/boris-malickiy-problema-ob-yektivnogo-ocinyuvannya-yakosti-roboti-doslidnika-vihodit-daleko-za-mezhi-sproshchenih-naukometricnih-indeksiv-256941_.html (Last accessed: 12.04.2018) [in Ukraine].
11. Kostenko, L. I., Zhabin, O. I., Kopanieva, Ye. O., Symonenko, T. V. (2014). *Naukova periodyka Ukrainy ta bibliometrichni doslidzhennia*. Kyiv [in Ukraine].
12. Yatskiv, Ya. S. (2013). Suchasnyi stan ta problemy ukrainskoi akademichnoi naukovoї periodiki. *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori*, 8, 5–14 [in Ukraine].
13. Nalymov, V. V., Mulchenko, Z. M. (1969). *Naukometriya: izuchenye razvitiya nauky kak informatsionnoho protsessya*. Moskva [in Russian].
14. Dobrov, G. M. (1970). *Nauka o nauke: Vvedeniye v obshchee naukovedeniye*. Kiev [in Russian].
15. Leydesdorff, L. (2008). Caveats for the Use of Citation Indicators in Research and Journal Evaluations. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 59(2), 278–287.
16. Hicks, D., Wouters, P., Waltman, L., Rijcke, S. de, Rafols, I. (2015). Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature*, 520(7548), 429–431.
17. Yehorov, I. Yu. (2014). Otsinky rezultativ naukovoї diialnosti: tradytsiini pidkhody ta novi vyklyky. *Science and Science of Science*, 3, 42–47 [in Ukraine].
18. 2025. Vision for Science choices for the future / Ministry of Education, Culture and Science of the Government of the Netherlands. URL: <https://www.government.nl/binaries/government/documents/reports/2014/12/08/2025-vision-for-science-choices-for-the-future/visie-wetenschap-eng-web.pdf> (Last accessed: 12.04.2018).
19. Standard Evaluation Protocol 2015–2021. Protocol for Research Assessments in the Netherlands. Amended version, 2016. URL: https://www.knaw.nl/nl/actueel/publicaties/standard-evaluation-protocol-2015-2021/@@download/pdf_file/SEP%202015-2021%20amended%20version%20sept%202016.pdf (Last accessed: 12.04.2018).
20. Statement by three national academies (Académie des Sciences, Leopoldina and Royal Society) on good practice in the evaluation of researchers and research programmes. URL: <http://www.academie-sciences.fr/pdf/rapport/avis111217.pdf> (Last accessed: 12.04.2018).
21. Iefymenko, T. (2016). Conceptual approaches to science funding mechanisms' development. *Finansi Ukr.*, 8, 9–23 [in Ukraine].
22. Reitynh naukovykh periodychnykh vydan, shcho maiut bibliometrichni profili. URL: http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals (Last accessed: 12.04.2018) [in Ukraine].
23. MON planuiye zapustyty vidkryty ukrainskyi indeks naukovoho tsytuvannia do kintsia roku. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-planuyezapustiti-vidkritij-ukrayinskij-indeks-naukovogo-cituvannya-do-kincya-roku> (Last accessed: 12.06.2018) [in Ukraine].

24. Kotlyarevskyy, Ya. V., Melnykov, O. V., Shtanhret, A. M., Semeniuk, E. P., Vorobiov, V. I. (2016). *Kontseptualni zasady zabezpechennia staloho rozvytku informatsiinoi sfery Ukrainy*. Kyiv [in Ukraine].
25. Semenyuk, E. P., Kotlyarevskyy, Ya. V., Melnykov, A. V. (2016). Information and communication aspects of founding and operating the scientific schools in the field of publishing and printing. *Sci. Innov.*, 12(2), 63–80. doi: <http://doi.org/10.15407/scin.12.02.063>
26. Pro poriadok dostavliannya oboviazkovykh prymirnykh dokumentiv: Postanova KMU vid 10.05.2002 r. № 608 (ost. zminy 04.11.2015). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/608-2002-%D0%BF> (Last accessed: 14.04.2018) [in Ukraine].
27. Mizhnarodni pravyla tsytuvannia ta posylannia v naukovykh robotakh. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/18681/1/Academ_4_12_red1.pdf [in Ukraine] (Last accessed: 14.04.2018).
28. MON proponuie dlia hromadskoho obhovorennia proekt nakazu «Pro zatverdzhennia zmin do nakazu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 17 zhovtnia 2012 roku № 1112». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennia-proekt-nakazu-pro-zatverdzhennia-zmin-do-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-17-zhovtnia-2012-roku-1112> (Last accessed: 25.05.2018) [in Ukraine].
29. Quality and Criteria. SENSE. URL: <http://www.sense.nl/organisation/documentation> (Last accessed: 12.04.2018).
30. ISO 26324:2012. Information and documentation – Digital object identifier system. URL: <https://www.doi.org/> (Last accessed: 12.04.2018).
31. Board & governance. URL: <https://www.crossref.org/board-and-governance/> (Last accessed: 12.04.2018).
32. Kotlyarevskyy, Ya. V., Shtanhret, A. M., Melnykov, O. V. (2012). *Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm rozvytku vydavnycho-polihrafichnoi haluzi v protsesi harantuvannia informatsiinoi bezpeky Ukrainy*. Lviv [in Ukraine].
33. Didenko, Yu. V., Radchenko, A. I. (2017). Publication activity as a way of scientific communication and ratings race. *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.*, 9, 82–98. doi: <https://doi.org/10.15407/visn2017.09.082> [in Ukraine].
34. Kotlyarevskyy, Ya. V., Perederiienko, N. I. (2010). Vplyv mediaplanuvannia na stratehiu periodychnykh drukovanykh vydan. *Polihrafiia i vydavnycha sprava*, 1(51), 37–43 [in Ukraine].

Received 12.04.18

Kotlyarevskyy, Ya.V.¹, Radchenko, A.I.², Melnikov, A.V.¹, and Semenyuk, E.P.³

¹Academy of Financial Management,
38, Druzhby Narodov Blvrd., Kyiv, 01014, Ukraine,
+380 44 277 5115, e_research@ukr.net

²Akadempriodyka Publishing House of the NAS of Ukraine
4, Tereshchenkivska St., Kyiv, 01004, Ukraine,
+380 44 239 6505, radchenko@nas.gov.ua

³National Forest Engineering University of Ukraine,
103, Generala Chuprinki St., Lviv, 79057, Ukraine,
+380 32 258 4298, lisfilos@ukr.net

STRATEGIC PRIORITIES IN MEASURING THE PUBLICATION AND PUBLISHING WORKS IN SCHOLARLY RESEARCH ACTIVITY

Introduction. The problems of correct use of scientometric tools in the context of the development of domestic professional periodicals have been discussed.

Problem Statement. Measuring the publication works in scholarly research activity and creating a correct indicator system for this have been shown to require as wide as possible professional discussion and improvement.

Purpose of this research is to make proposals on the formation of strategic priorities for the assessment of influence of statistical and derivative scientometric base on the publication activity of researchers.

Materials and Methods. The regulations in order to increase the efficiency of publishing the scholarly research periodicals in Ukraine have been analyzed. The correlation between the scholarly research activity and the assessment of effectiveness of their activities have been studied in the context of correct use of scientometric indices.

Results. A 2D approach based on searching for effective principles of state regulation in terms of introduction of effective tools for analysis and evaluation of publication/publishing activities of researchers, R&D institutions, and educational institutions has been proposed. The formulated proposals take into account the needs for the formation of a balanced approach to the development of domestic professional scholarly research periodicals in order to ensure sustainable development of the national information sphere.

Conclusions. Effective presentation of results of publication activities should be further discussed in the context of improving the quality standards of domestic professional scholarly research periodicals, underlying the foundations for correct assessment of publishing products and activities, and making appropriate ratings.

Keywords: scholarly research periodicals, scientometrics, publication activity, priorities of publication and publishing activity.

Я.В. Котляревский¹, А.И. Радченко², А.В. Мельников¹, Э.П. Семенюк³

¹ ГУНУ «Академия финансового управления»,
бульв. Дружбы Народов, 38, Киев, 01014, Украина,
+380 44 277 5115, e_research@ukr.net

² Издательский дом «Академперіодика» НАН Украины,
ул. Терещенковская, 4, Киев, 01004, Украина,
+380 44 239 6505, radchenko@nas.gov.ua

³ ГВУЗ «Национальный лесотехнический университет Украины»,
ул. ген. Чупринки, 103, Львов, 79057, Украина,
+380 32 258 4298, lisfilos@ukr.net

О СТРАТЕГИЧЕСКИХ ПРИОРИТЕТАХ ИЗМЕРЕНИЯ ПУБЛИКАЦИОННОЙ И ИЗДАТЕЛЬСКОЙ АКТИВНОСТИ В НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Введение. Рассмотрены проблемные вопросы корректного применения наукометрического инструментария в контексте развития национальной научной периодики.

Проблематика. Показано, что сегодня измерение публикационной активности в научной деятельности и создание корректной системы показателей для этого нуждается в максимально широком профессиональном обсуждении и требует усовершенствования.

Цель. Представление предложений относительно формирования стратегических приоритетов оценивания научной влиятельности на основе статистических и производных от них наукометрических обобщений публикационной активности ученых.

Материалы и методы. Аналитическая обработка нормативного обеспечения повышения эффективности издания научной периодики в Украине, а также определение связи между публикационной активностью ученых и оценкой эффективности их деятельности в контексте корректного применения наукометрических показателей.

Результаты. Предложено использование двумерного подхода на базе поиска эффективных основ государственного регулирования в части внедрения действенного инструментария анализа и оценивания публикационной и издательской деятельности исследователей, научных организаций, учебных заведений. Сформулированы предложения, учитывающие потребности формирования сбалансированного подхода к развитию отечественной научной периодики с целью обеспечения стабильного развития национальной информационной сферы.

Выводы. Дальнейшее обсуждение эффективного представления результатов публикационной деятельности необходимо продолжать в контексте повышения стандартов качества отечественной научной периодики, создания основ корректного оценивания издательской продукции и деятельности, а также формирования соответствующих рейтингов.

Ключевые слова: научная периодика, наукометрия, публикационная активность, приоритеты публикационной и издательской деятельности.